

zemích 19. století – žádné historiografické pasáže, které by se podrobněji zabývaly historickými událostmi spjatými se sledovaným tématem. Tato absence obzvlášť zamrzí právě v případě bulharštiny – autor se mohl alespoň v základních rysech zmínit o počátcích makedonského národního a jazykového separatismu a jeho recepci v bulharském odborném (především jazykovědném) diskurzu. I přesto práce B. Borisova působí jednoznačně erudovaným dojmem a nabízí velice zajímavé srovnání české historické zkušenosti zrozené v prostředí středoevropské habsburské monarchie s bulharskou, zrozenou v orientální osmanské autokracii.

Pavel Krejčí

Vobořil, L.: Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele (výklad a cvičení) 1, 2. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc 2015, 169 s., 153 s. ISBN 978-80-244-4450-5, 978-80-244-4491-8.

Pod tímto názvem se skrývá dvoudílná učebnice ruské morfologie, kterou vydala letos na jaře Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci a jejímž autorem je olomoucký rusista Ladislav Vobořil. Jedná se o rusky psaný učební text pro výuku Jazykových cvičení gramatických u studentů oborů Ruská filologie a Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast.

Učebnice představuje ucelený výklad morfologického systému současné ruštiny spolu s příslušnými cvičeními k jednotlivým tématům. Znalost morfologie jakožto jedné ze stěžejních lingvistických disciplín představujících součást gramatiky je nezbytným předpokladem osvojení si syntaxe – druhé, stejně významné části gramatiky. Nezbytným metodologickým východiskem je konfrontační hledisko, v tomto případě porovnávání morfologického systému ruštiny a češtiny, kdy se sledují v rámci totožných gramatických kategorií jejich často odlišné projevy, včetně jevů jazykové interference, jejíž neznalost může být příčinou mnoha chyb v užívání ruštiny českými studenty. Výuka ruštiny na základě češtiny přispívá současně k hlubšímu poznání zákonitostí i specifiky mateřského jazyka.

Ve dvou dílech učebnice jsou zpracovány všechny tradiční slovní druhy. S přihlédnutím k ruské gramatické tradici a za účelem zdůraznění její specifiky je pozornost věnována také navíc vydělovanému slovnímu druhu – tzv. modálním výrazům (modal'nyje slova), které jsou zastoupeny různými slovními druhy a ve větě se vyskytují ve funkci vsuvek. Z hlediska osvojování ruštiny jako cizího jazyka i pro překladatelskou praxi je jejich zařazení do tohoto učebního textu plně opodstatněné a užitečné. Co se týče predikativních příslovcí (kategorija sostojanija), jimž rovněž bývá v ruské gramatické tradici přisuzována zvláštní slovnědruhová platnost, věnuje jim autor pozornost pouze okrajově v rámci příslovcí.

V prvním díle jsou zpracována podstatná jména, přídavná jména a slovesa, tedy tři základní autosémantické slovní druhy s nominativní funkcí, které představují

náplň výuky v prvních dvou semestrech studia. Obsah druhého dílu (pro třetí a čtvrtý semestr studia) tvoří nejprve další autosémantické slovní druhy, a to zájmena (s funkcí zástupnou, ukazovací nebo odkazovací), číslovky (s funkcí kvantitativní) a příslovce, poté synsémantické předložky, spojky a částice, nakonec pak citoslovce, zaujímaví pro své osobité vlastnosti specifické postavení mezi autosémantickými a synsémantickými slovními druhy, a modální výrazy.

Jak je již patrné z podtitulu názvu celé práce, je zpracování jednotlivých slovních druhů rozděleno do dvou částí. První část obsahuje podrobný a teoreticky náročný výklad daného slovního druhu, u autosémantických slovních druhů je výklad doplňován poznámkami k jednotlivým paradigmátům, uvedením výjimek, přízvukových zvláštností atp. Všechny ruské příklady dokládající výklad jsou důsledně opatřeny přízvukem, většina příkladů je zároveň převáděna do češtiny. Autor bere v úvahu rovněž odlišnou jazykovou vybavenost studentů prvních ročníků, proto v prvním díle uvádí ve výkladu obtížné termíny i česky (v závorkách), což činí učební text přístupnějším a srozumitelnějším. Pro snadnější zapamatování jsou rusko-české příklady pozoruhodné z konfrontačního hlediska uspořádány do přehledných tabulek. Druhá část, která následuje bezprostředně za výkladem daného slovního druhu, je určena k praktickému nácvičení získaných teoretických poznatků, obsahuje proto řadu cvičení různých typů. Rovněž zde je neustále bráno v úvahu konfrontační rusko-české hledisko, vhodně je pozornost zaměřována na interferenční jevy, např. na ruské ekvivalenty českých předložek *mezi, nad, pod, před* aj. Sledování synsémantických slovních druhů v textu, zejména pak užívání předložkových vazeb nebo různých druhů spojek, předesílá zároveň snadnější práci v dalších semestrech studia, a to zejména v syntaxi při osvojování konstrukcí s nepřímým předmětem, příslovečným určením, neshodným přívlasktem nebo různých typů souvětí souřadného i podřadného.

V erudovaném a přitom srozumitelném výkladu jednotlivých slovních druhů prokazuje autor hluboké znalosti sledované problematiky morfologické výstavby současné ruštiny ve srovnání s češtinou.

Recenzovanou práci L. Vobořila pokládám za velmi zdařilou, předčila svým způsobem zpracování i aktuálním jazykovým materiálem starší vysokoškolské morfologické příručky. Jedná se o shrnutí výsledků autorovy skoro dvacetileté vysokoškolské pedagogické praxe, a to nejen z hlediska jeho didaktických zkušeností, ale i výběru jazykového materiálu ve výkladové i cvičební části, který je oproti starším příručkám podstatně inovován. Je to výsledek nejen vynaloženého velkého pracovního úsilí, ale i dlouhodobé osobní zainteresovanosti na vytvoření kvalitní a srozumitelné propedeutické příručky pro výuku studenty obávané ruské morfologie. Práce je podle mého názoru přínosná a potřebná nejen v počátečních semestrech studia, ale během celého studia ruštiny ve všech oborech i pro budoucí překladatelskou praxi studentů.

Helena Flídrová